

умений и способности к преобразовательной деятельности.

Подчеркнуто, что ключевая роль в системе технико-технологической подготовки учителей трудового обучения принадлежит учебной дисциплине “Технологический практикум”, которая является неотъемлемой частью процесса обучения будущих учителей трудового обучения. Основной его задачей является совершенствование приобретенных на практических занятиях навыков работы с разными материалами, закрепление знаний и умений из профессиональных дисциплин.

Охарактеризован процесс подготовки будущего учителя трудового обучения при изучении учебной дисциплины “Технологический практикум”.

Ключевые слова: технологический практикум, технологии, технологическая подготовка, метод обучения, методика обучения.

TYTARENKO V. P., VOLOSKIY V. V. Features of studying Practical course of Technology in the process of preparation of the future teacher of labor education.

The article deals with the peculiarities of studying the discipline “Practical course of Technology” in the process of education of future teacher of labor education. Problems of professional, methodological training of teachers of labor education are disclosed in the works of Ukrainian scientists, such as V. Borysov, I. Zhernoklieiev, O. Kobernyk, M. Korets, L. Orshanskyi, V. Sydorenko, V. Tytarenko, S. Tkachuk, D. Tkhorzhevskiy, S. Yashchuk and others.

It is noted that the content of modern training of future teachers of labor education determines technical and technological training as a result of the training process which is reflected in the system of technical knowledge and skills and the ability to transform.

It is mentioned that practical training of students is an integral part of the process of training specialists of all educational and qualification levels and is carried out at practical classes in equipped educational laboratories of the university, as well as in enterprises in the process of industrial practice.

It is determined that the key role in the system of technical and technological training of teachers of labor education belongs to the discipline “Practical course of Technology” the content of which is based on the processes and phenomena that are revealed in the content of various special disciplines. “Practical course of Technology” is an integral part of the process of training of the future teachers of labor education. The main task of it is to improve the skills of working with different materials acquired in practical classes, to consolidate knowledge and skills in professional disciplines.

The process of education of the future teacher of labor education during the study of the discipline “Practical course of Technology” is described in the article.

Keywords: Practical course of Technology, technologies, technological training, teaching method, teaching methodology.

УДК 378.011.3-051:78:37.041

Чжан Тан Лін

**ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЯК УМОВА
ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ САМООСВІТИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ**

Розглянуто педагогічний супровід індивідуального освітнього маршруту майбутнього вчителя музики як умову процесу формування культури самоосвіти студента в опорі на

особистісно-творчий потенціал. Педагогічний супровід забезпечує створення індивідуального освітнього маршруту студента, прийняття студентом оптимальних рішень у ситуаціях життєвого чи професійного вибору, допомагає в подоланні труднощів, сприяє створенню ситуацій успішності у досягненнях. В цьому контексті автор статті аналізує два напрями управління індивідуальністю, що існують в музичній педагогіці. Завдяки реалізації педагогічного супроводу процес формування культури самоосвіти майбутніх учителів музики протікає більш ефективно, оскільки стає вагомим фактором забезпечення позитивного засвоєння фундаментальних теоретичних і практичних знань і умінь самостійної діяльності.

***Ключові слова:** педагогічний супровід, освітній процес, індивідуальний маршрут, культура самоосвіти, майбутній вчитель музики.*

Педагогічний супровід процесу формування культури самоосвіти майбутнього вчителя музики за індивідуальним освітнім маршрутом здійснюється в опорі на особистісно-творчий потенціал. Студентство як соціальна категорія – це об'єднане інститутом вищої освіти суспільство молодих людей, які цілеспрямовано, систематично оволодівають професійними знаннями, вміннями, навичками, досвідом діяльності – професійними компетенціями.

Студентство має низку вікових (від 18 до 25 років) і соціально-психологічних особливостей. Студентський вік вчені вважають порою найскладнішого структурування інтелекту. Порівняно з іншими групами населення, студентство відрізняється високим освітнім рівнем, активним споживанням культури, високим рівнем пізнавальної мотивації, гармонійним поєднанням інтелектуальної та соціальної зрілості.

Разом з тим студентство неоднорідне, так студенти першого курсу різче відрізняються від студентів старших курсів і сильно контрастують зі студентами випускниками. Студентам доводиться осмислювати свою нову соціальну роль у процесі діяльності та спілкування. У результаті відбувається перетворення їх внутрішнього потенціалу за рахунок адаптаційних механізмів: адаптації до навчальної діяльності (зміна основних форм і методів навчання, ускладнення змісту навчальних предметів тощо) і адаптації до нового соціального середовища (активне пристосування індивіда до вимог соціального середовища, вид взаємодії особистості чи соціальної групи із соціальним середовищем) [1, с. 3].

Педагогічний супровід є необхідним для навчальної адаптації, оскільки соціальну адаптацію молода людина має пройти самостійно, а в разі допомоги ззовні цей процес стає більш тривалим. Навпаки, найбільш швидке входження студентів у навчальне життя, створення оптимальних умов для цього є основною вимогою до процесу навчання. Успішна адаптація в навчальній групі виступає як необхідна умова продуктивної соціальної активності, професійного самовизначення особистості, розвитку індивідуальності. Студент стикається з такими проблемами як-от: невизначеність мотивації вибору професії, недостатня підготовка до неї; несформованість компонентів професійно-особистісної перспективи; невміння здійснювати психологічне регулювання своєї поведінки і діяльності самостійно; недостатня сформованість навичок самостійної

діяльності; організація оптимального режиму праці та відпочинку в нових умовах; комунікативні бар'єри; негативна самооцінка і недостатньо розвинута здатність до взаємодії з іншими людьми [1, с. 5]. У зв'язку із цим у сучасній педагогічній теорії та практиці стосовно особливої ваги набуває питання педагогічного супроводу й особистісного розвитку студента, що й зумовило актуальність статті.

Мета статті – обґрунтувати необхідність педагогічного супроводу як умови процесу формування культури самоосвіти майбутніх учителів музики.

У сучасній науковій літературі поняття “педагогічний супровід” висвітлюється як “метод, що забезпечує створення умов прийняття суб'єктом оптимальних рішень у різних ситуаціях життєвого вибору. При цьому суб'єкт визначається і як людина, що розвивається, і як система, котра розвивається [2, с. 78]; як механізм “тривалої двосторонньої педагогічної взаємодії” [8, с. 90], як тьюторський супровід [7, с. 55].

Під педагогічним супроводом розуміється така навчально-виховна взаємодія, у ході якої студент діє за заздалегідь відомими нормами, а педагог створює умови для ефективного здійснення цієї дії. Супровід усвідомлюється як допомога суб'єкту при формуванні орієнтаційного поля розвитку, відповідальність за дії в якому несе він сам [5, с. 4].

Педагогічний супровід студента забезпечує створення умов для прийняття суб'єктом освітньої діяльності оптимальних рішень в різних ситуаціях освітньо-професійного вибору, що дозволяє розглядати його як оптимальну умову сприяння розвитку суб'єктної позиції студента, збагачення його діяльності в освітньому процесі. Провідними теоретичними ідеями педагогічного супроводу підтримки є наступні:

- розгляд процесу освіти як процесу, заснованого на принципах внутрішньої свободи, творчості, гуманізму взаємин;
- ставлення до студента як до суб'єкта вільного вибору і діяльності;
- надання студентіві можливості усвідомленого особистісного вибору позиції, цілей і засобів їх досягнення;
- надання педагогічної допомоги студентіві в ситуаціях утруднення в осмисленні особистісної системи цінностей і прийняття рішень (за О. Газманом).

Сенс педагогічного супроводу полягає в підтримці викладачем тої унікально неповторної, індивідуально-одиночної якості або здібності, яку закладено в кожну конкретну людину. Для цього педагогічний супровід використовує в єдності діагностику, інформаційний пошук, планування, консультування, первинну допомогу в реалізації плану, роботу в тісному зв'язку з практичною діяльністю.

Отже, педагогічний супровід розуміємо як цілісну, системно організовану педагогом діяльність студента, у процесі якої створюються соціально-психологічні та педагогічні умови успішного навчання і розвитку кожного студента в освітньому середовищі закладу вищої освіти, прийняття суб'єктом розвитку оптимальних рішень у різних ситуаціях життєвого

вибору, що ґрунтується на взаємодії того, хто супроводжує, і того, кого супроводжують.

Функція педагогічного супроводу полягає в проектуванні нових, нетрадиційних форм інформування студентів про варіанти побудови освітнього маршруту, про майбутню професію, про перспективи утворення. Організація педагогічної допомоги на етапі прийняття та реалізації студентом рішення задачі особливо складна, оскільки, з одного боку, цей етап є самостійною, автономною діяльністю суб'єкта, а з другого – суб'єкт ще тільки вчиться вирішувати поставлені завдання. Тому функція педагогічного супроводу реалізується через організацію консультаційної допомоги студентів і проектування пакетів самодіагностичних методик, що дають змогу студенту оцінити отримані результати. Стратегія педагогічного супроводу студента складається з супроводження студента на етапах:

- пізнання і усвідомлення власного Я, власних можливостей і здібностей в освіті;
- визначення особистісних смислів освіти загалом, значущості окремих елементів освітнього процесу;
- вибору адекватного наявним цінностям і цілям варіантів вирішення освітнього завдання;
- реалізації обраного рішення і оцінки його ефективності.

Ці положення визначили вимоги до провідного засобу реалізації супроводження:

- наочне моделювання освітньої діяльності в узагальненому освітньому маршруті;
- виділення взаємозв'язків і взаємозалежностей у вирішенні завдань освітньої діяльності;
- забезпечення можливості накопичення досвіду вирішення завдань, сприяння в освоєнні алгоритму їх вирішення в умовах індивідуального стилю діяльності;
- організація індивідуальних форм самостійної діяльності студента, забезпечення можливості індивідуального вибору завдань, варіанти їх вирішення, що призводять до проектування і реалізації індивідуального освітнього маршруту.

Якщо вважати, що сучасний студент при правильній організації навчання націлений на активну пізнавальну діяльність і самоосвіту, то умовно студентство можна розділити на дві групи: студенти, орієнтовані на репродуктивно-відтворювальну навчально-пізнавальну діяльність і студенти, орієнтовані на творчо-дослідницьку діяльність.

У практиці вищої школи намітилася стійка тенденція побудови студентом освітнього шляху або індивідуального освітнього маршруту, у формуванні якого задіяні особистісні мотиви, навчальні та професійні орієнтири.

Вчені вважають, що індивідуальний освітній маршрут студента ґрунтується на особистісно-орієнтованій освітній системі і визначається як цілеспрямована, проєктована, диференційована освітня програма, що

забезпечує студенту позицію суб'єкта вибору, розробки, реалізації освітньої програми при здійсненні викладачем підтримки професійного самовизначення і самореалізації майбутнього вчителя [4].

Зауважимо, що традиційна система підготовки майбутнього учителя музики включає в себе організацію освітнього процесу за індивідуальними планами, з урахуванням унікальності кожного студента, при цьому, відповідальність за рівень професійної підготовки лягає на викладача. Для музичної педагогіки побудова освітнього процесу з урахуванням індивідуальних особливостей має принципове значення, оскільки кожен студент-музикант позиціонується як творча індивідуальність. Поняттю "індивідуальність" надають різні значення: у вузькому сенсі індивідуальністю називають самотню творчу особистість, здатну створювати нові художні цінності; в широкому сенсі індивідуальність – це неповторний набір якостей і властивостей кожної окремої особистості. З погляду психології індивідуальність – це сукупність одиничних, неповторних ознак, що виявляються: в особливостях темпераменту; в специфіці перцептивних процесів; в структурі і ступені вираженості різних здібностей; у характерологічних якостях і властивостях, притаманних тієї чи іншої людини.

У музичній педагогіці існує два напрями управління індивідуальністю. Представники першого напрямку схильні зрівнювати елементи обдарування студента, вважаючи, що розвиток має бути однаковим в межах стандарту. Інші – вважають, що в результаті застосування цього підходу студент втрачає віру в себе, стаючи гладко відполірованим фахівцем, якого "можна покласти в кадровий штабель і занести до реєстру за певним відомством" [3, с. 27].

"Всякий досвідчений педагог-практик знає, – зазначає видатний педагог-музикант Г. Нейгауз, – скільки відхилень від "військової" дисципліни може залежати від учня і його характеру"... "Коли учень сам не пропонує ніякого виконавського задуму, за нього і для нього працює педагог – в надії, що в майбутньому він проявить власну особистість" [6, с. 193].

Представники другого напрямку в якості педагогічного принципу використовують відомий афоризм – "індивідуальністю народжуються, особистістю стають", тому індивідуальні якості студента використовуються як ефективні важелі управління освітою, за допомогою яких відбувається розвиток здатності до плідної професійної діяльності. В цьому процесі мають враховуватися індивідуальні особливості студента: інтелектуальна, мотиваційно-потребова, емоційна та вольова сфери, особливості у сфері саморегуляції і самоврядування, прояв індивідуальних особливостей тощо.

Освітня діяльність майбутнього вчителя музики має дослідницько-творчий характер і, тому при програмуванні індивідуального освітнього маршруту крім зазначених вище індивідуальних особливостей, необхідно враховувати: ступінь розвитку музичних здібностей, наявність артистизму, рівень розвитку координації, сенсомоторні виконавські дані, індивідуальні особливості характеру і тип темпераменту, параметри працездатності (швидкість, об'єм, якість), широту музичного кругозору, наявність

креативного мислення, напряду підготовки, самосвідомість студента.

Реалізація даної умови дозволить підвищити гнучкість, динамічність освітнього процесу, націлить студента-музиканта на усвідомлене вивчення дисциплін музичного циклу в контексті майбутньої професійної діяльності, допоможе визначити вектори самоосвіти, що в подальшому буде важливою передумовою формування культури самоосвіти майбутнього вчителя музики.

Висновки. Процес формування культури самоосвіти майбутнього вчителя музики потребує педагогічної допомоги і підтримки. Педагогічний супровід визначається як допомога особистості у ситуації вибору, що породжує варіанти рішення, у формуванні орієнтаційного поля розвитку, при цьому відповідальність за рішення несе сама особистість. Педагогічний супровід забезпечує створення індивідуального освітнього маршруту студента, прийняття студентом оптимальних рішень у різних ситуаціях життєвого чи професійного вибору, допомагає в подоланні труднощів, сприяє створенню ситуацій успішності у досягненнях. Завдяки реалізації педагогічного супроводу на всіх етапах навчання процес професійної адаптації студентів закладів вищої освіти перебігає більш ефективно, адже стає вагомим чинником забезпечення позитивного засвоєння фундаментальних теоретичних і практичних знань та вмінь.

Використана література :

1. *Дінмухамедова Р. К.* Активізація психолого-педагогічної діяльності в процесі соціально-професійної адаптації студентів [Електронний ресурс] / Р. К. Дінмухамедова, Е. І. Гараєва. – Режим доступу : http://www.fcoit.ru/internet_conference/.
2. *Казакова Е. И.* Комплексное сопровождение развития учеников в образовательном процессе : аналитические материалы / Е. И. Казакова. – СПб., 1998. – 213 с.
3. *Кузнецов Ю. М.* Исполнение хорового произведения с позиции психологической установки / Ю. М. Кузнецов // Работа преподаватель-хормейстера в детском хоре : сборник научно-методических статей / под ред. Г. П. Стуловой – Москва : Прометей, 1992. – С. 178-186.
4. *Лабунская В. А.* Психология выражения и проблемы формирования экспрессивного “Я” личности / В. А. Лабунская // Прикладная психология. – 1999. – № 5. – С. 35-37.
5. *Маркова С. А.* О вопросах про профессионализм педагога / С. А. Маркова // Воспитание и обучение детей с нарушениями развития : методический и практический журнал. – Москва : Школьная пресса, 2002. – С. 3-5.
6. *Подлеснов А. А.* Структура и динамика профессиональной направленности личности в процессе музыкального образования в вузе культуры и искусств : дис. ... канд. пед. наук / А. А. Подлеснов. – Краснодар, 2004. – 207 с.
7. *Сторожук Н. А.* Структурно-функціональний аналіз діяльності тьютора в системі організації та супроводу навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі : збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Н. А. Сторожук, О. Ф. Сальнікова, Л. О. Ряба. – Вип. 4. – 2013. – С. 238-245.
8. *Трофимова О. А.* Педагогическое сопровождение формирования мотивационной готовности к обучению у старших дошкольников : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 / О. А. Трофимова. – Екатеринбург, 2007. – 176 с.

References :

1. *Dinmukhamedova R. K.* Aktivizatsiia psykhologo-pedahohichnoi diialnosti v protsesi sotsialno-profesiinoini adaptatsii studentiv [Elektronnyi resurs] / R. K. Dinmukhamedova, E. I. Haraieva. – Rezhym dostupu : http://www.fcoit.ru/internet_conference/.

2. Kazakova E. I. Kompleksnoe soprovozhdenie razvitiya uchenikov v obrazovatelnom protsesse : analiticheskie materialyi / E. I. Kazakova. – SPb., 1998. – 213 s.
3. Kuznetsov Yu. M. Ispolnenie horovogo proizvedeniya s pozitsii psihologicheskoy ustanovki / Yu. M. Kuznetsov // Rabota prepodavatel-hormeystera v detskom hore : sbornik nauchno-metodicheskikh statey / pod red. G. P. Stulovoy – Moskva : Prometey, 1992. – S. 178-186.
4. Labunskaya V. A. Psihologiya vyirazheniya i problemy formirovaniya ekspressivnogo “Ya” lichnosti / V. A. Labunskaya // Prikladnaya psihologiya. – 1999. – № 5. – S. 35 -37.
5. Markova S. A. O voprosah pro professionalizm pedagoga / S. A. Markova // Vospitanie i obuchenie detey s narusheniyami razvitiya : metodicheskii i prakticheskii zhurnal. – Moskva : Shkolnaya pressa, 2002. – S. 3-5.
6. Podlesnov A. A. Struktura i dinamika professionalnoy napravlenosti lichnosti v protsesse muzyikalnogo obrazovaniya v vuze kultury i iskusstv : dis. ... kand. ped. nauk / A. A. Podlesnov. – Krasnodar, 2004. – 207 s.
7. Storozhuk N. A. Strukturno-funksionalnyi analiz diialnosti tiutora v systemi orhanizatsii ta suprovodu navchalno-vykhovnoho protsesu u vyshchomu navchalnomu zakladi : zbirnyk naukovykh prats Viiskovoho instytutu Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka / N. A. Storozhuk, O. F. Salnikova, L. O. Riaba. – Vyp. 4. – 2013. – S. 238-245.
8. Trofimova O. A. Pedagogicheskoe soprovozhdenie formirovaniya motivatsionnoy gotovnosti k obucheniyu u starshih doshkolnikov : dis. ... kand. ped. nauk : spets. 13.00.07 / O. A. Trofimova. – Ekaterinburg, 2007. – 176 s.

ЧЖАН ТАН ЛИНЬ. Педагогическое сопровождение как условие процесса формирования культуры самообразования будущего учителя музыки.

Рассмотрено педагогическое сопровождение индивидуального образовательного маршрута будущего учителя музыки как условие процесса формирования культуры самообразования студента в опоре на личностно-творческий потенциал. Определены ведущие теоретические идеи педагогического сопровождения, его функции, стратегия и средства реализации. Педагогическое сопровождение обеспечивает создание индивидуального образовательного маршрута студента, принятие студентом оптимальных решений в ситуациях жизненного или профессионального выбора, помогает в преодолении трудностей, способствует созданию ситуаций успешности в достижениях. В этом контексте автор статьи анализирует два направления управления индивидуальностью, существующих в музыкальной педагогике. Благодаря реализации педагогического сопровождения процесс формирования культуры самообразования будущих учителей музыки протекает более эффективно, поскольку становится весомым фактором обеспечения положительного усвоения фундаментальных теоретических и практических знаний и умений самостоятельной деятельности.

Ключевые слова: педагогическое сопровождение, образовательный процесс, индивидуальный маршрут, культура самообразования, будущий учитель музыки.

ZHANG TANG LIN. Pedagogical accompaniment as a condition of the process of forming a culture of self-evolution of the future music teacher.

The pedagogical support of the individual educational route of the future music teacher is considered as a condition for the process of forming a culture of student self-education based on the personal-creative potential. The leading theoretical ideas of pedagogical support, its functions, strategy and means of implementation are determined. Pedagogical support ensures the creation of an individual educational route for a student, the student's making optimal decisions in situations of life or professional choice, helps in overcoming difficulties, contributes to the creation of situations of success in achievements. In this context, the author of the article analyzes two aspects of individuality management that exist in musical pedagogy. Thanks to the implementation of pedagogical support, the process of forming a culture of self-education of future music teachers proceeds more efficiently, since it becomes a significant factor in ensuring a positive mastery of the fundamental theoretical and practical knowledge and skills of independent activities.

Keywords: pedagogical support, educational process, individual route, culture of self-education, future music teacher.